

VI ÄR EN MODIG OCH PÅLITLIG HJÄLPARE HÄR HEMMA OCH UTE I VÄRLDEN

Fullmäktiges rapport för stämman över verksamhetsperioden 2014-2017

Finlands Röda Kors
Ordinarie stämman, Helsingfors 10–11.6.2017

Inledning

Den gångna perioden för ordinarie stämma har präglats av flera betydande förändringar inom Finlands Röda Kors verksamhetsmiljö. Genast i början av perioden genomförde landets regering svidande nedskärningar för de fattigaste i världen genom att avsevärt minska anslagen för utvecklingssamarbete. Genom den globala migrationen ökade antalet asylsökanden senare också i Finland. Hatretoriken och de rasistiska brotten ökade. Samtidigt har organisationen förberett sig också på framtida strukturförändringar och deras effekt särskilt på frivilligverksamheten.

Svåra konflikter och svaga framtidsutsikter fick människor att ge sig iväg för söka trygghet och möjligheter till försörjning. Följderna av detta syntes i Europa. I led med klimatförändringen har mängden extrema miljöfenomen ökat, vilket bland annat har fört med sig hungersnöd och miljökatastrofer.

I Europa fortsatte det svåra ekonomiska läget, även om en positiv utveckling började skönjas mot slutet av perioden. Organisationen har beredskap också för oväntade förändringar genom att säkerställa balansen i ekonomin. Trots detta finns det mer än nog av utmaningar inför den kommande perioden och det särskilt i förhållande till hållbarheten i distriktens och avdelningarnas ekonomi.

Mitt uppe i dessa förändringar har Röda Korset såväl i Finland som ute i världen i huvudsak klarat sig väl. I vårt hemland sattes vår beredskap på prov i form av vår förmåga att ta emot asylsökanden. Vi hade aldrig klarat uppgiften utan alla de tusentals frivilliga och hundratals anställd, som utan en tanke på tiden arbetade hårt för att garantera humanitära förhållanden för de asylsökande. Ord kan inte beskriva vår tacksamhet mot dem. Migrationen har tvingat Röda Korset-rörelsen att också på ett internationellt plan granska sin beredskap och sina verksamhetssätt på ännu bredare basis.

Trots alla förändringar är kärnan i vår beredskap och vår verksamhet ett intakt och välfungerande avdelningsnätverk och deras aktiva medlemmar och frivilliga. Genom våra olika verksamhetsmodeller i hemlandet arbetar vi för att förebygga ensamhet, främja hälsa och bygga beredskap under årets alla dagar. Våra välfungerande avdelningarna och vår ekonomiska hållbarhet gör det möjligt för oss att vara beredda på att hjälpa såväl hemma som utomlands.

Under den kommande perioden för ordinarie stämman kommer vi utan tvekan att ställas inför många frågor och utmaningar, som vi ännu inte kan förutse. Det finns dock även frågor som vi kan bereda oss på i förhand. Fullmäktige ger i denna rapport sina rekommendationer kring dessa inför den kommande perioden för ordinarie stämman.

Kärnan i Röda Korsets verksamhet är alltid människan. Vår uppgift är att hjälpa dem som befinner sig i den allra svagaste ställningen och att påverka attityder. Detta är vårt uppdrag överallt i världen, oberoende av politiska fluktuationer. Så länge vårt arbete och vår påverkan styrs av humanitära principer samt av behoven bland samhällets mest utsatta individer, baseras vår verksamhet på en hållbar värdegrund.

Eero Rämö
Ordförande för fullmäktige

Centrala teman som fullmäktige behandlat

1. Organisationens ekonomi

Ett av målen i verksamhetsstrategin har varit en balanserad ekonomi. I början av sin mandatperiod beslutade fullmäktige att regelbundet följa med organisationens ekonomi, med särskild uppmärksamhet på distriktens ekonomi. Under våren 2015 hörde fullmäktige ett förslag, vilket godkännts av styrelsen, om övervakning av och ett stödsystem för distriktens ekonomi. Systemets mål var att fram till 2017 se till att ekonomin för samtliga verksamhetsenheter inom organisationen är balanserad. Under nästan alla sammanträden hörde fullmäktige generalsekreterarens rapport om statusen för såväl distriktens som centralbyråns ekonomi.

Den kraftiga utökningen av mottagningsverksamheten, som inleddes 2015, påverkade distriktens ekonomi märkbart under perioden. Fullmäktige observerar att mottagningsverksamhetens omfattning varierar avsevärt såväl distriktsvis som från år till år, varför distrikten bör fästa uppmärksamhet vid sitt ekonomiska läge även bortsett från mottagningsverksamheten. Fullmäktige följde noggrant med situationen i detta ärende och diskuterade vid flera sammanträden särskilt mottagningsverksamhetens beskattning, då tolkningsändringar i frågor relaterade till denna beskattning har en betydande effekt på organisationens ekonomi och verksamhet.

Fullmäktige anser det viktigt att även efterträdande fullmäktige noggrant fortsätter följa med utvecklingen av organisationens ekonomi och ber vid behov styrelsen att vidta åtgärder. En balanserad ekonomi i hela organisationen är en förutsättning för dess fortsatta verksamhet och utveckling.

2. Invandring och landsflykt

Invandring och landsflykt har utgjort de mest centrala temana för fullmäktiges mandatperiod vad gäller såväl verksamhetsmiljön som fullmäktiges arbete. Fullmäktige har under i det närmaste samtliga sammanträden behandlat ärendet både ur perspektivet av global landsflykt och vad gäller hemlandets mottagningsverksamhet. Fullmäktige har fäst särskild uppmärksamhet vid att tala för humanitet och för de mest utsatta i samhället.

Under våren 2015 hörde fullmäktige Abbas Gulleys anförande om flyktingläget i världen. Gullet är generalsekreterare för Kenyas Röda Kors samt vice ordförande för internationella rödakors- och rödahalvmånefederationen. Med fullmäktiges beslut beredde generalsekreteraren organisationens ställningstagande i frågor rörande flyktingar och utvecklingssamarbete. I uttalandet tog man ställning för att Finland skulle verka för att man för människor som anländer till Europa i en utsatt ställning ordnar och möjliggör förutsättningar för ett människovärdigt liv, mänskliga rättigheter och den hjälp och det stöd som krävs för att man ska klara sig inte bara i Finland, utan även annorstädes, samt att man i Finland för en humanitär flyktingpolitik.

Behandlingen av ärendet fortsatte under hösten 2015, då den globala flyktingkrisen även nådde Finland. Fullmäktige diskuterade situationen ur ett internationellt perspektiv samt hörde statsrådskansliets meddelande med ett tack till FRK:s roll som stöd för myndigheterna i den oväntade situationen. Dessutom höll fullmäktige diskussioner om det aktuella läget inrikes och de utmaningar som det fört med sig för organisationen. Särskilt diskuterade man upprätthållandet och ytterligare förstärkning av hemlandets beredskap. Fullmäktige konstaterade att man för framgångarna under hösten 2015 särskilt har de frivilliga att tacka. Dessa spelade en central roll för verksamheten i hela landet och fullmäktige observerade att man bör satsa mer på samordning och stödjande av frivilliga än vad man gör idag.

I diskussionen betonade fullmäktige att man gentemot myndigheterna ska se till att Finland även i fortsättningen följer internationella konventioner. Under samma sammanträde godkände fullmäktige ställningstagandet gällande flyktingläget och dess påverkan på det finländska samhället, där fullmäktige framförde önskemål om att Finland i ännu större utsträckning skulle stödja det humanitära hjälparbete som utförs i konfliktfyllda områden samt insatser för att avsluta kriserna som landsflykterna orsakas av. Fullmäktige efterlyste allas likvärdiga delaktighet och respekt för mänskliga rättigheter i det allt mer spända samhällsklimatet.

Under våren 2016 vände fullmäktige blicken mot tiden efter mottagningsskedet och placeringen och integrationen i kommunerna. Fullmäktige godkände ställningstagandet där den uttryckte sin oro för hur långsamt överflyttningen till kommunerna skedde och efterlyste en utökning av antalet kommunplatser. Mottagningstjänsternas upphörande samt de papperslösas situation har figurerat i de diskussioner som medlemmarna i fullmäktige har fört under fullmäktiges senast sammanträden alltsedan hösten 2016. Fullmäktige har uttryckt oro för situationen för dem som efter ett negativt beslut stannat kvar i landet. Fullmäktige begärde att styrelsen ska överväga att göra ett offentligt ställningstagande, såvida invandringspolitiken beträffande utvisning eller så kallade papperslösa personer som förblir kvar i landet strämmas åt ytterligare.

3. Strukturförnyelsernas effekt

I det finländska samhället håller stora strukturförändringar på att ske och de kommer även att påverka organisationernas verksamhetsmöjligheter och -modeller. På grund av detta hörde fullmäktige under hösten 2016 social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattilas anförande om en reform av social- och hälsovårdens servicestruktur (social- och hälsovårdsreformen). I sitt anförande uppmuntrade minister Mattila organisationerna att idka samarbete med landskapen. Dessutom betonade ministern organisationernas betydelse för att utveckla lättillgängliga tjänster och fungera som informationskanal gentemot såväl medborgare som myndigheter. I fullmäktiges diskussion uppkom farhågor om vilka resurser som återstår för främjande av hälsa och välbefinnande samt för hur väl organisationernas röster kommer att höras i beredningen. Fullmäktige betonade vikten av att beakta färdigheterna och beredskapen i sin helhet.

På begäran av fullmäktige fortsatte man diskutera temat under våren 2017, när fullmäktige hörde inrikesministerns anförande om hur reformen av räddningsväsendet fortskridersamt dess centrala tyngdpunkter. Frivilligverksamheten och samarbetet med organisationen har uppmärksammas i reformen, och de frivilliga kommer även i fortsättningen av spela en central roll i räddningsväsendet, framför allt i glesbygden. I diskussionen betonade fullmäktige vikten av att stärka det regionala samarbetet redan i beredningsskedet av reformen. Fullmäktige betonade särskilt distriktets roll i detta samarbete.

4. Totalberedskap

Organisationens totalberedskap lyftes fram vid flera tillfällen under perioden för ordinarie stämman. I diskussionen kring invandringen under hösten 2015 diskuterade fullmäktige Röda Korsets beredskap för att svara på situationen, vilka lärdomar organisationen kunde dra av den och hur den ömsesidiga samordningen skulle kunna förbättras. Operationen kräver mycket av såväl personalen som av de frivilliga och samtidigt är det viktigt att man lyckas upprätthålla även den övriga beredskapen och verksamheten. Man måste dra lärdom av operationen så att man går ur den med en större beredskap än tidigare. Fullmäktige betonade även att man måste satsa mer på samordning och stödjande av de frivilliga.

Under våren 2016 lade fullmäktige mer tid på att diskutera förutsättningarna för utveckling av totalberedskapen, särskilt i ljuset av erfarenheterna och lärdomarna från föregående år. Baserat på mottagningsoperationen har man gjort flera observationer, inte bara om det som fungerat väl utan även om vilka behov som finns för att utveckla beredskapen. Totalberedskapens grund är mycket bred och den består av Röda Korsets olika programs beredskap, Vapepa-samordning samt bland annat stödtjänster. Framtida utmaningar kommer även att omfatta till exempel det ansvar för den regionala beredskap som uppkommer genom social- och hälsovårdsreformen, utveckling av organisationssamarbete, samordning av den inhemska respektive internationella beredskapen, samarbete med den internationella rörelsen, utveckling av myndighetssamarbetet samt att fånga upp spontana frivilliga.

I diskussionen betonade fullmäktige vikten av utbildning. Snabba utbildningar för att komma med i verksamheten bör utvecklas ytterligare och i beredskapsverksamheten ska man regelbundet träna beredskapen också för stora händelser, så att man upprätthåller sin kunskap. Diskussionen som fullmäktige fört uppmärksammades i den utvecklingsplan för totalberedskap som organisationens styrelse godkände under våren 2017.

5. Beslutsfattandets offentlighet

Fullmäktige har redan länge fäst uppmärksamhet vid beslutsfattandets offentlighet i organisationen och efterlyst en så transparent verksamhet som möjligt, utan att för den skull försumma varken lagstiftningen eller de begränsningar som uppkommer av sekretesskäl och skydd för företagshemligheter. Redan vid sitt vårmöte 2011 hade fullmäktige lagt fram ett önskemål till hela organisationen att organisationens styrelse, fullmäktige, distriktsstyrelserna och avdelningsstyrelserna i framtiden skulle publicera de delar av sina sammanträdesprotokoll vars ärenden inte är sekretessbelagda. Organisationens styrelseprotokoll har publicerats på organisationens webbplats sedan år 2011. Vad gäller fullmäktiges egna protokoll fatta den hösten 2014 ett beslut om att publicera dessa på organisationens webbplats.

Våren 2015 hörde fullmäktige på egen begäran en rapport om distriktens och institutionernas offentlighetsprinciper. De flesta distrikten och verken publicerar minst ett meddelande till personalen och avdelningarna om respektive beslutsfattande organs sammanträden. Fullmäktige uppmärksammade även den instruktion som organisationens styrelse godkände våren 2015 och på basis av vilken distrikten och avdelningarna uppmuntras till transparens i sitt beslutsfattande.

Fullmäktige betonade vikten av öppenhet och dialog på alla plan inom organisationen. Fullmäktige uppmuntrade å sin sida distrikten till att inom en rimlig tidsperiod förmedla en sammanfattning av beslut som fattats av deras beslutsfattande organ till avdelningarna och medarbetarna. Fullmäktige uppmuntrade dessutom avdelningarna till att utöka öppenheten i beslutsfattandet.

6. Mobbning i skolan

Under sitt första sammanträde 2014 behandlade fullmäktige mobbning i skolan samt Röda Korsets skolsamarbete. Röda Korsets verksamhet för att sätta stopp för mobbning i skolan hade lyfts bland annat i motioner, som lagts fram vid ordinarie stämman (motionerna 35 och 36), varför fullmäktige ansåg det nödvändigt att behandla temat separat. Även om Röda Korset inte idkar något egentligt arbete som förebygger mobbning i skolan, har dess många skolsamarbetsformer beröringspunkter också med verksamhet som arbetar för att stoppa mobbning i skolan. Fullmäktige hörde olika aktörers synpunkter om hur vanligt det är med mobbning i skolan, vilka former den tar sig uttryck i och vilka metoder det finns för ingripande i den.

Som slutsats konstaterade fullmäktige att samarbete mellan olika aktörer, och då särskilt organisationer, myndigheter och skolor, har en central roll i ett så effektivt förebyggande av mobbning i skolan som möjligt. I diskussionen efterlystes även mod att ingripa i mobbningen och dessutom betonades vikten av praktiska åtgärder och särskilt relevansen av utbildning för lärarna.

Organisationen har under perioden för ordinarie stämman utvecklat sitt skolsamarbete och under till exempel beredskapsövningen Blixtstart 2016 lyfte man också särskilt fram rollen av det psykiska välbefinnandet och psykiskt stöd för beredskap och återhämtning vid kriser. Likaså lyfter man i de förstahjälpenutbildningar som ordnas på skolor ännu tydligare fram åtgärder för psykiskt stöd.

Fullmäktiges rekommendationer inför den begynnande perioden för ordinarie stämman

1. Regelbunden och aktiv uppföljning och granskning av ekonomin

Under sin mandatperiod har fullmäktige fäst uppmärksamhet vid organisationens och särskilt distriktens ekonomiska balans. Även inom ekonomin är det bra att fästa uppmärksamhet vid strukturella problem så tidigt som möjligt, även om ändringar i distriktens verksamhetsomgivning inneburit tillfälliga förändringar. Fullmäktige anser det vara viktigt att också följande fullmäktige fortsätter med den täta uppföljningen av organisationens ekonomiska utveckling och att de strukturella problemen tacklas

enligt den uppföljningsmodell för distriktens ekonomi som gjorts upp av organisationens styrelse. Fullmäktige hoppas att organisationens rapporteringssystem utvecklas så att de producerar information om hela organisationens ekonomi, som kan användas till stöd för organisationens verksamhet och beslutsfattande.

2. Stöd av frivilliga

I samband med fullmäktigemöten har behovet att erbjuda och stärka det stöd som erbjuds till frivilliga ofta lyfts fram. Fullmäktige rekommenderar att temat behandlas och uppmärksammas också under den kommande mandatperioden. Fullmäktige hoppas att frivilligsystemen förbättras så att de ger tillgång till tillräcklig information om det stöd som frivilliga behöver och hur verksamheten borde utvecklas.

3. Struktumvandlingarnas inverkan på organisationens verksamhet och beredskap

De stora struktumvandlingarna som förbereds som bäst kommer att påverka organisationens samarbete med myndigheterna. Social- och hälsoformen samt landshapsreformen och omorganiseringen av räddningsväsendet kommer att ha betydande inverkan på frivilligverksamheten och den regionala beredskapen samt upprätthållandet av beredskapen när det sker ändringar gällande organisationens samarbetspartners och finansieringen. Särskilt upprätthållandet av beredskapen kräver kontinuerligt och välfungerande samarbete med myndigheterna. Fullmäktige rekommenderar att reformernas verkningar beaktas i planerandet och verkställandet av verksamheten på organisationens alla plan och att distriktet fäster särskild uppmärksamhet vid att organisationen har nödvändig representation i samarbetsorgan redan under reformernas förberedande fas. Fullmäktige anser att med tanke på organisationens helhetsberedskap är det centralt att organisationen är närvarande och blir hörd i centrala samarbetsorgan också i fortsättningen.

4. Att föra de utsattas talan

Under den pågående mandatperioden har fullmäktige flera gånger tagit ställning för flyktingar och asylsökande och krävt en human flykting- och invandringspolitik både på hemmaplan och internationellt. Fullmäktige anser att när de samhälleliga attityderna hårdnar, bör organisationen allt starkare föra de utsattas talan, oberoende deras ställning eller situation. Fullmäktige rekommenderar att fullmäktige också under följande mandatperiod tar kraftigt ställning till aktuella samhälleliga frågor i enlighet med organisationens humanitära mandat.

Fullmäktige

Eero Rämö har varit fullmäktiges ordförande under perioden för ordinarie stämman och vice ordförande var Pia Yli-Pirilä. Medlemmar i fullmäktige (personliga suppleanter inom parentes) har varit: Lassi Annala (Liisa Sundberg), Linda Basilier (Tuula Salo), Johan Ek (Ann-Christin Pizén), Outi Forsblom (Anna-Mari Jokiniemi), Juha Häkkinen (Eeva-Liisa Kallio), Hannu Kuokkanen (Saija Valtasaari), Katja Kuusela (Ulla Laukkanen), Esko Käki (Reetta Kauppinen), Virpi Laine (Johanna Arvo), Max Lindholm (Kati Pekonen), Anne Luiro (Asko Unhola), Pasi Murto (Risto Kajaste), Juha Mustonen (Jukka Tuuri), Ralf Nordström (Annika Nyfors), Juhani Parkkari (Simo-Pekka Härmäläinen), Göran Peltonen (Sverker Engström), Jenni Päivinen (Ila Koivuranta), Jarno Rasinkangas (Alpo Karppinen), Veli-Matti Salo (Olli Pulkkinen), Pia Saloniemä (Anna Kymäläinen), Katariina Soininen (Heikki Sederholm), Ville Stenros (Marju Pihlajamaa) och Hanna Vänni (Marianne Holmström).

Utöver ovan nämnda personer har undervisnings- och kulturministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, inrikesministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet utsett sina respektive representanter till fullmäktige.

Fullmäktige har sammanträtt sex gånger. Vid sina vårmöten har fullmäktige antagit årsberättelsen jämte bokslutet, beviljat ansvarsfrihet samt beslutat om medlemsavgiftens storlek och dess fördelning. Vid höstmötet har fullmäktige diskuterat aktuella teman.

